

ferm!

land- en tuinbouw met toekomst

jaargang 10 - editie 2022

Voorwoord

In deze editie van Ferm stellen we met veel trots Agrotopia voor, de gloednieuwe serre van 9000 m² op het dak van de REO Veiling in Roeselare. Inagro zal er onderzoek doen naar duurzame teelttechnieken en professionele stadstuinbouw. Door de serre op het dak van de veiling te bouwen, neemt ze geen extra ruimte in beslag. De verwarming draait op restwarmte van de verbrandingsoven en de veiling en het watergebruik gebeurt zo veel mogelijk circulair, een knap staaltje van duurzame innovatie. Zoals gewoonlijk belicht deze Ferm nog tal van andere trends op weg naar een duurzame voedselproductie, zoals carbon farming en fauna-akkers. Naast hun taak als voedselproducent kunnen land- en tuinbouwers immers ook andere waardevolle maatschappelijke opdrachten vervullen. Het wordt dringend tijd dat de maatschappij en alle overheden de boer hiervoor erkennen en belonen.

Gedeputeerden Bart Naeyaert
(bevoegd voor Landbouw)
en Jurgen Vanlerberghe
(bevoegd voor Natuur en Milieu)

Ferm! komt tot stand in een samenwerking tussen het provinciebestuur en:

Agrotopia, een nieuw kennisknooppunt voor glastuinbouwers

In september 2021 nam Inagro de gloednieuwe dakserre Agrotopia in gebruik. De serre is gebouwd op het dak van de kistenloods van de REO Veiling aan de stadsrand van Roeselare. Met een oppervlakte van maar liefst 9000 m² vormt de site een uniek testplatform voor innovatie in de glastuinbouwsector in onze regio. "Agrotopia stelt ook een voorbeeld voor toekomstgerichte professionele stadstuinbouw in Vlaanderen", vertelt Ine Pertry van Inagro.

West-Vlaanderen is de belangrijkste land- en tuinbouwprovincie van Vlaanderen, goed voor bijna 20% van de omzet in de sector. De streek rond Roeselare wordt ook wel eens 'de moestuin van Europa' genoemd. Een derde van alle diepvriesgroenten die in Europa verkocht worden, komt uit deze streek. Ook de REO Veiling, de tweede grootste groente- en fruitveiling in Vlaanderen, vormt een belangrijke afzetmarkt voor de groenteteelt. In het hart

van dit gebied verrees Agrotopia, Inagro's dakserre voor onderzoek naar de nieuwste teelttechnieken en naar professionele stadstuinbouw.

Onderzoeksfaciliteiten voor hedendaagse glastuinbouw

Glastuinbouw kent een duidelijke evolutie naar grondloze teelt, zowel voor vrucht- als voor bladgroenten. Daarnaast groeit de

(Vervolg op de volgende pagina)

Bodem / erosie	4
Infrastructuur / Innovatie	7
Gewasbescherming	9
Water	11
Natuur / Erfgoed	13
Verbreiding	15

verscheidenheid aan gewassen die onder glas geteeld worden. "Dat is niet toevalig", stelt Ine Pertry, *business developer* voor Agrotopia. "Hydroteelt biedt de mogelijkheid om kwalitatieve gewassen te produceren en de milieu-impact daarbij te verkleinen. Het helpt telers om de huidige uitdagingen op het gebied van efficiënte teeltpraktijken, circulair watergebruik en gewasbescherming aan te gaan. Daarnaast levert het ook voordelen op, zoals een hogere opbrengst en betere ergonomie."

De dertien compartimenten in Agrotopia zijn representatief voor de moderne teelt van vruchtgroenten en bladgewassen in hydrocultuur. Alle teelt gebeurt grondloos, onder de vorm van substraatteelt, teelt in goten en teelt op drijvers. De serre is uitgerust met de recentste teelttechnologieën en biedt voldoende ruimte om nieuwe technologieën te ontwikkelen, uit te testen en te demonstreren in omstandigheden die vergelijkbaar zijn met de praktijk. Speerpunten van het onderzoek zijn innovaties in ledverlichting, energie-efficiëntie en sensortechnologie die de interacties tussen gewas en klimaat in beeld brengt.

Voorbeeld voor stadstuinbouw

Naast de eerder genoemde teelttechnische vraagstukken staat de glastuinbouwsector ook voor een ruimtelijke uitdaging. Hoewel het totale glastuinbouwareaal de laatste jaren licht groeide, staat de sector onder druk. De concurrentie met recreatie, natuur en verstedelijking bij de invulling van open ruimte zorgt voor uitdagingen op het vlak van vestiging of uitbreiding van nieuwe serres. Tegelijk stijgt de vraag naar lokaal, vers en duurzaam geproduceerd voedsel, waardoor de aandacht voor stadslandbouwinitiatieven in Vlaanderen toeneemt. Maar professionele stadstuinbouw staat vandaag nog in de kinderschoenen.

Dankzij de unieke ligging van Agrotopia, op een dak en aan de rand van de stad, kan Inagro ook de mogelijkheden van professionele *urban farming* exploreren. Agrotopia gaat daarvoor een synergie aan met de omgeving via een verwevenheid in de functies van landbouw, industrie en stad. "De serre is uitgerust om maximale integratie in de stad mogelijk te maken. Denk aan innovatieve waterrecuperatie, meervoudig ruimtegebruik en hergebruik van stedelijke restwarmte van de verbrandingsoven van MIROM en van de REO Veiling", gaat Ine

Pertry verder.

"Voor het eerst hebben we ook uitgebreid aandacht voor de mogelijkheden van verticale teelt in serres", vertelt Ine. "Een gevelserre van maar liefst twaalf meter hoog – uniek in Vlaanderen – bestaat uit twee compartimenten. Die laten toe te experimenteren met optimaal ruimtegebruik, telen in de hoogte, meerlagenteelt, diverse types teeltgoten en nieuwe, duurzamere substraten." De gevelserre, die te zien is vanop de Roeselaarse ring, en de imposante trap bezorgen de site ook haar architecturale karakter.

Daglichtloze meerlagenteelt

Om efficiënt ruimtegebruik nog verder te optimaliseren investeert Inagro ook in het onderzoek naar gesloten meerlagenteelt. "In Vlaanderen is de kennis over die teelttechniek nog beperkt. De infrastructuur in Agrotopia maakt het mogelijk om meerlagenteelt in een daglichtloze omgeving te onderzoeken", vertelt Bert Deruyck, onderzoeker glastuinbouw bij Inagro. Bij meerlagenteelt worden verschillende teelten boven elkaar geplaatst. Hierdoor wordt een veelvoud aan vierkante meter teeltoppervlak beschikbaar per vierkante meter grondoppervlak.

De focus van het onderzoek is ook hier meervoudig. "In de eerste plaats gaan we na voor welke gewassen gesloten meerlagenteelt een meerwaarde betekent. Daarnaast onderzoeken we aspecten van verschillende teelttechnieken, zoals de impact van nutriënten, klimaat of lichtrecepten, op de groei en de productkwaliteit. Tot slot werken we aan geïntegreerde gewasbescherming en energie-efficiëntie", verduidelijkt Bert. Zowel volledige teeltcycli als delen van de teeltcyclus, bijvoorbeeld enkel de opkweek, maken deel uit van het onderzoek.

Loodsen en oude fabrieksgebouwen zijn interessant voor *indoor farming*, maar gesloten meerlagenteelt kan ook op andere plaatsen ingericht worden. Denk bijvoorbeeld aan containers voor vrachtovervoer die gerecycleerd worden tot teeltunits. Om dat teeltprincipe een duwtje in de rug te geven investeerde Inagro ook in een container op de site in Beitem. Het onderzoek gaat er hand in hand met dat in de afdeling voor gesloten meerlagenteelt in Agrotopia.

Uniek knooppunt voor kennisuitwisseling en demonstratie

Hoogtechnologische faciliteiten voor onderzoek in hydrocultuur, verticale teelt en meerlagenteelt mogen dan wel schitteren in Agrotopia, Inagro behoudt de ambitie om betekenisvol te zijn voor iedere glastuinbouwer. "De kennis die we verzamelen, vertalen we in toepassingen die bruikbaar zijn voor de volledige glastuinbouwsector, dus ook voor de klassieke glastuinbouw", gaat Ine verder. "We betrekken telers en andere stakeholders van meet af aan actief bij een ontwikkelingsproces om de innovatie meteen af te stemmen op de doelgroep."

Met haar locatie nabij de producenten en afnemers van verse groenten vormt de dakserre ook een uniek knooppunt voor kennisuitwisseling en demonstratie.

Een expozone, demo-opstellingen in de teeltcompartimenten, het stadstuinbouwplein en het auditorium bieden daartoe mogelijkheden.

Inagro is dan ook van plan regelmatig glastuinbouwers uit te nodigen voor studiedagen en demomomenten in Agrotopia. Heb je interesse om deel te nemen? Abonneer je op de nieuwsbrief van Inagro en blijf op de hoogte!

Meer info

www.inagro.be/agrotopia

ine.pertry@inagro.be

051 27 32 16

bert.deruyck@inagro.be

051 14 03 16

Koolstofboeren, iets voor de Vlaamse boer?

De hele wereld is op zoek naar nieuwe manieren om koolstof te binden – en zo klimaatopwarming tegen te gaan – maar daarbij vergeet men vaak de kracht van lokale landbouwbodems. *Carbon farming* of koolstofbewuste landbouw bevordert technieken om koolstof te binden in landbouwbodems en tegelijk de bodemkwaliteit te verbeteren.

Compost zorgt voor koolstofopslag in de bodem én een hoger organisch koolstofgehalte, wat de bodemkwaliteit verbetert.

De hoeveelheid koolstof in de atmosfeer neemt jaarlijks met 4,3 miljard ton toe. Als de hoeveelheid koolstof in de bodem jaarlijks met 0,4% zou stijgen, kan dat de toename van CO₂ in de atmosfeer een halt toeroepen. In de aanpak van de opwarming van de aarde lag de focus tot nu toe voornamelijk op de bescherming en het herstel van wouden en bossen. Maar ook extra aandacht voor mogelijkheden in de landbouwsector kan haar nut bewijzen. Meer koolstof in de bodem is ook goed voor de landbouwer. Het levert heel wat voordelen op: een betere bodemvruchtbaarheid, weerbare gewassen, meer biodiversiteit, minder erosie, een verhoogd waterhoudend vermogen en een betere opname van nutriënten door de plant. Door koolstof op te slaan in de bodem kan de landbouwsector zich ook beter wapenen tegen extreme weersomstandigheden en de impact van klimaatwijzigingen.

Welke technieken kan je toepassen?

“Op basis van wetenschappelijke onderzoeken in Europa schuiven we een set aan boven- en ondergrondse landbouwtechnieken naar voren waarmee landbouwers CO₂ uit de atmosfeer vastleggen in de bodem”, vertelt Evelien Lambrecht van Inagro. Enkele voorbeelden van technieken die relevant zijn voor Vlaanderen:

- groenbedekkers maximaal inzetten,
- grasland behouden en beheren,
- gras onderzaaien bij mais.

“Die technieken laten de natuur toe haar werk te doen om een stabiele bodem op te bouwen. Ze vergroten ook de activiteit van het bodemleven, waardoor er meer koolstof bindt in de bodem”, gaat Evelien verder. Naast technieken om extra koolstof in de bodem op te bouwen zijn er ook die de natuurlijke afbraak van koolstof afremmen. De meest voor de hand liggende technieken zijn gereduceerde en niet-kerende bodembewerkingen.

Verdienmodellen?

Er is een duidelijke *return on investment* nodig om landbouwers en andere belanghebbenden aan de slag te doen gaan met *carbon farming*. Europese onderzoekers voerden een uitgebreide literatuurstudie uit in binnen- en buitenland over bestaande verdienmodellen. De studie, die als inspiratie kan dienen, onderscheidt vier categorieën, met initiatiefnemers uit vier verschillende domeinen:

1. Partners uit de agrofoodketen, bijvoorbeeld de afnemer van melk die een iets hogere prijs betaalt aan producenten die koolstof opslaan in hun bodem.

2. De landbouwer zelf, die bijvoorbeeld via korteketenafzet een hogere verkoopprijs realiseert dankzij zijn duurzame teeltwijze.
3. Organisaties buiten de agrofoodketen, bijvoorbeeld een bedrijf dat zijn uitstoot compenseert via samenwerking met lokale landbouwers.
4. Een (lokale) overheid, die bijvoorbeeld vergoedingen toekent of koolstofcertificaten uitdeelt.

Uitwerking in Vlaanderen

Inagro ondersteunt de uitwerking van verschillende pistes door in Vlaanderen voorbeeldprojecten op te zetten. “Daaruit kunnen we leren en naar grootschaligere initiatieven toe groeien”, klinkt het. Een van de voorbeeldprojecten loopt in Beernem. Daar werken het gemeentebestuur en tien lokale landbouwers die koolstofopslagtechnieken toepassen samen om de klimaatdoelstellingen van de gemeente te behalen. Inagro en Boerennatuur Vlaanderen ondersteunen de landbouwers en gaan na of de gemeente de CO₂-uitstoot van het gemeentelijke wagenpark kan compenseren.

Meer info

www.inagro.be/carbonfarming

evelien.lambrecht@inagro.be
051 14 03 49
franky.coopman@inagro.be
051 27 33 45

Veel interesse in wekelijkse update over graslandbeheer

Een goed graslandmanagement is noodzakelijk voor een optimale uitbating. Om de juiste beslissingen te kunnen nemen over bemesting en maaitijdstip zijn kengetallen van belang. Sinds 2020 gaat Inagro wekelijks het veld op om metingen uit te voeren op een aantal graslandpercelen die gemaaid worden. De resultaten verschijnen samen met brede info en advies in een ‘graslandupdate’ in de wekelijkse nieuwsbrief. Die update kan op veel interesse rekenen.

In West-Vlaanderen ondersteunt Inagro landbouwers bij hun graslandmanagement. Wekelijks gaan medewerkers op pad voor staalnames op maaipercelen met Engels raaigras. “We voeren er een hoogtemeting uit die ons vertelt wat de potentiële opbrengst op dat moment is en we nemen een staal om de kwaliteit te analyseren”, vertelt Ellen Versavel van Inagro. “Bij optimale uitbating is gras een goedkoop maar kwaliteitsvol product. Onze kengetallen komen de opbrengst, kwaliteit en smakelijkheid van het gras dan ook ten goede.” Inagro deelt de verzamelde gegevens via

een update in de wekelijkse nieuwsbrief. Zo krijgen landbouwers met grasland gerichte tips om het maai- en bemestingstijdstip in te schatten. Ook al krijgt de landbouwer geen info uit een staal van zijn eigen percelen, toch is het resultaat van de metingen van Inagro representatief voor de regio. Een landbouwer getuigt: “We gebruiken de graslandupdates om onze rantsoenen aan te passen volgens de evoluties doorheen het jaar. Een graslandmeter meet de grasgroei op mijn percelen. Om een goede inschatting te kunnen maken van het rantsoen vul ik die informatie aan met de gegevens van Inagro.”

Tijdens de wekelijkse metingen houdt Inagro ook technische gegevens bij, onder meer van de bemesting en de opbrengst per snede. “Daarmee willen we op het einde van het seizoen financiële gegevens vergelijken met de situatie op het veld. Zo kunnen we een waarde geven aan grasland per snede.”

Meer info

ellen.versavel@inagro.be
051 14 03 61

Houtsnippers gebruiken op het veld?

Do's en don'ts

Veel landbouwers hebben een houtkant naast hun akker. Na het onderhoud daarvan blijft er een massa houtig materiaal over. Maar wat vang je daarmee aan? Als je het hakselt, kunnen de houtsnippers hun dienst bewijzen als bodemverbeteraar. Ze bouwen de organische koolstofvoorraad verder op en stimuleren het bodemleven. Na enkele jaren ervaring met houtsnippers deelt Tomas Van De Sande van Inagro de belangrijkste bevindingen en aandachtspunten.

Wat is het effect van houtsnippers?

Houtsnippers leveren een kleine 25% van het toegediende gewicht aan organische koolstof. Uit de eerste proefveldresultaten blijkt dat een te hoge dosis houtsnippers (30 ton/ha) groeiremming veroorzaakt, ook bij een vlinderbloemige teelt nadien. In het stikstofbestedingsadvies werd geen rekening gehouden met de stikstofimmobilisatie die de houtsnippers veroorzaken. Die immobilisatie is het sterkst tijdens de eerste zes maanden na toediening en is afhankelijk van het bodemvocht en de bodemtemperatuur.

Bij een lage dosis houtsnippers (10 ton/ha) merkte Inagro geen negatief effect op de stikstofbeschikbaarheid en de opbrengst van het gewas. Bij jaarlijkse toepassing lijkt een kleinere dosis een volwaardig alternatief te zijn voor compost. Verder onderzoek moet nog meer resultaten opleveren.

Do's en don'ts uit de praktijk

De houtsnippers moeten nog vochtig zijn. Gebruik dus altijd verse snippers. Verzamel het hout pas wanneer de bomen sapstroom beginnen te produceren. Zo beschik je over snippers van vers hout. Let ook op waar je een hoop houtsnippers stockeert. Op de stockageplaats kan er groeiemming optreden.

Beperk de dosis houtsnippers tot 10 ton/ha en meng ze boven in de bodem, zodat je

geen zuurstofloze omstandigheden creëert. Na de toediening groeit er bij voorkeur een snelgroeiend gewas (met 100% bedekking) zodat er zo weinig mogelijk zonlicht aan de houtsnippers kan.

Als volggewas kies je het best voor een niet-stikstofbehoefstig gewas, een vlinderbloemige teelt of een groenbedekker.

Meer info

tomas.vandesandel@inagro.be
051 27 33 13

Zijn precisielandbouwtechnieken klaar voor de praktijk?

Precisielandbouwtechnieken kunnen de productiviteit vergroten en de impact op het milieu verkleinen. Maar vaak schrikken hoge investeringskosten en een onzekere terugverdiendtijd landbouwers af. In het PDPO-project 'Smartfarming op het menu' bouwen VIVES en Inagro samen met pilootbedrijven kennis op over technieken die rendabel zijn voor de West-Vlaamse landbouwers. FERM! sprak met Serge Stroo, landbouwer, loonwerker en actief in een van de pilootbedrijven.

Precisielandbouw vindt stilaan ingang in de praktijk. In verschillende fases van de teelt kunnen precisielandbouwtechnieken dan ook hun nut bewijzen. De basis om tot actie te komen is kennis over de bodem en de gewasgroei. Een bodemscan brengt de bodemvariatie van een perceel in kaart. Als landbouwer en loonwerker ondervindt Serge dagelijks dat er variatie zit in percelen, hoe klein ze ook zijn. "Zowel de opbrengst als de kwaliteit van het geoogste product is variabel. Vaak is 60% van de opbrengst afkomstig van 40 tot 45% van het areaal. Dat betekent dat er nog veel marge is voor verbetering."

Het ideale oogsttijdstip bepalen

Samen met zes andere landbouwers werkt Serge mee aan het PDPO-pilootproject 'Smartfarming op het menu'. Met begeleiding van Hogeschool VIVES en Inagro passen ze commercieel beschikbare precisielandbouwtechnieken toe. Op basis van een bodemscan voeren ze bewerkingen zeer precies uit, zoals variabel zaaien, bemesten of bekalken. Eventuele variatie in gewasstand op het perceel brengen ze in beeld via sensoren of satellietbeelden.

Loonwerkbedrijf Timmerman-Willem, dat gewassen oogsten als belangrijkste activiteit heeft, investeert al jaren in nieuwe technologieën. De hoogtechnologische machines zijn uitgerust met precisielandbouwtechnieken, die Serge en zijn klanten informeren over de groeiomstandigheden

en het ideale oogsttijdstip. Zo is de maishakselaar uitgerust met een NIR-sensor of nabij-infraroodsensor. Door infraroodlicht op het geoogste gewas te stralen brengt de sensor de samenstelling ervan in kaart. Tijdens de oogst meet Serge de opbrengst, het drogestofgehalte en de kwaliteit. De informatie die de NIR-sensor oppikt, helpt Serge om de oogstmachine precies in te stellen. Denk aan een aangepaste haksellengte of korrelkneusintensiteit om de juiste dichtheid of kwaliteit te bereiken in de kuil. Maar ook voor landbouwers betekent de technologie stappen vooruit. Ze baseren er bijvoorbeeld hun planning op. "Maistelers bellen me om te vragen hoe hoog het drogestofgehalte is op de percelen die we op dat ogenblik oogsten, want dat bepaalt – samen met de weersomstandigheden – wanneer ze hun mais willen afrijden", vertelt Serge.

Tractor met gps en turn automation

Een andere precisielandbouwtechniek die Serge dagelijks gebruikt, is gps-besturing. Werken op gps is mentaal minder belastend en levert preciezer werk op. "Zodra we de grenzen van een perceel kennen, kunnen

we telkens opnieuw heel precies werken op het veld, ongeacht de machine. Dat we op die manier heel exact en net werk afleveren, weten onze klanten erg te waarderen."

De nieuwste aanwinst van het loonwerkbedrijf is *turn automation*. "Met behulp van gps-informatie detecteert de tractor een kopakker. Op dat ogenblik krijg je als bestuurder voorstellen om het perceel op een bepaalde manier te bewerken. Daarna kan de tractor het perceel volledig autonoom zaaien. De *turn automation* zorgt ervoor dat de machine volledig autonoom keert op de kopakker. De snelheid van de tractor wordt aangepast en de behandeling wordt even stopgezet", zegt Serge enthousiast. Voor de veiligheid moet er wel een chauffeur aanwezig zijn in de cabine.

Boer blijven is een kunst

Plaatsspecifiek bekalken met behulp van taakkaarten ervaart Serge vandaag al als een praktijkrijpe en rendabele toepassing. Andere toepassingen met taakkaarten vormen volgens de ervaren loonwerker nog een hindernis om precisielandbouwtechnieken ingang te doen vinden in de praktijk. "Vandaag kan elk bedieningssysteem taakkaarten uitvoeren. En dankzij de technologie van drones, satellieten en sensoren kunnen we allerlei data verzamelen", stelt Serge. "Maar taakkaarten aanmaken of inlezen blijft een probleem, zeker als je systemen wil combineren. Bij werken met taakkaarten hoort een steile leercurve, een aspect waarin ik veel tijd moet steken."

De systemen moeten gebruiksvriendelijk zijn en de baten moeten de kosten compenseren. Becijferen of werken met taakkaarten vandaag al rendabel is, lukt Serge dan ook nog niet. Wel gelooft hij dat landbouwers ervoor zullen kiezen zodra dat rendement er werkelijk is. En dat geldt voor het volledige scala aan precisielandbouwtechnieken. "Ooit las ik een interessante uitspraak over ons vak: 'Boer zijn is een gunst, boer blijven is een kunst.' Om boer te blijven moet je rekenen, en dat doen we allemaal", besluit Serge.

Meer info

eva.ampe@inagro.be
051 14 03 18

Zorg voor een goed en veilig verblijf op je veebedrijf

Veehouders proberen hun dieren altijd de beste zorgen toe te dienen. Niets is hen te veel. Ondanks die grote inzet en zorgzaamheid gebeuren in stallen toch nog ongevallen, met leed voor mens en dier tot gevolg. De provincie West-Vlaanderen, Boerenbond, de vier West-Vlaamse brandweerzones en Inagro roepen veehouders op om hun mestkelders en roosters op een veilige manier preventief te controleren om zoveel mogelijk incidenten te vermijden. Zo zorgen we samen voor een goede en veilige stal.

Beter voorkomen dan genezen. Door tijdig mankementen aan de kelderconstructie op te sporen kan je heel wat onheil vermijden. Denk maar aan dierenleed, productieverlies, interventie van de hulpdiensten en herstellingen aan de stalvloer. Maar de mestkelder inspecteren en herstellingen uitvoeren doe je met de nodige aandacht voor mestgassen. Betreed nooit een mestkelder zonder detectietoestel en perslucht.

Controleer je stal preventief

Het voorjaar, wanneer de putten leeg zijn, is het ideale moment om de mestkelders te inspecteren en waar nodig herstellingen uit te voeren. Je hoeft de mestkelder daarvoor in eerste instantie niet te betreden. Met een goede lichtbron waarmee je door de rooster schijnt, kan je mankementen aan de onderliggende stalconstructie al opsporen. Nog beter is het om er een rooster uit te halen. Zo kan je vrij gemakkelijk de toestand van de staanders en liggers beoordelen. Wanneer de stal goed gereinigd is en de roosters beginnen op te drogen, kan je barsten in de roosters opmerken. Het roosteroppervlak droogt op, maar de haarscheuren blijven nat en tekenen zich duidelijk af. Merk je dat op, dan is het tijd

om de roosters te vervangen! Daarnaast kunnen roosters soms balanceren of los liggen. Dat kan wijzen op (beginnende) mankementen aan de onderliggende constructie. Als er nieuwe roosters worden gelegd in een renovatieproject, is het aangewezen om ook de staanders en liggers te controleren en waar nodig te vervangen.

Betreed de mestkelder niet zonder bescherming

Voorkom dat je de mestkelder moet betreden bij een controle van de onderliggende constructies. Merk je toch een probleem op en moet je daarvoor in de mestkelder afdalen? Maak dan zeker gebruik van het gratis beschermmateriaal tegen mestgassen. Iedere West-Vlaamse veehouder kan kosteloos een veiligheidspakket uitlenen. Dat pakket bevat een persluchttoestel met longautomaat, een masker, composietfles, harnas met levenslijn en een gasdetectietoestel, al dan niet gecombineerd met een vlottende sonde.

Om er veilig mee te kunnen werken moet je eerst een opleiding van drie uur volgen. Houd zeker de nieuwsbrief van Inagro in het oog voor de eerstvolgende opleidingen!

Let op: het veiligheidspakket is niet enkel nuttig om de mestkelder te betreden. Bescherm je ook wanneer je de mestkelder opent, de mest mixt of verpompt, of stoffen aan de mest toevoegt.

Gebeurt er toch een ongeval? Verwittig de brandweer

Op de brandweer kan je altijd een beroep doen, ook om dieren in nood te redden. Het dierenreddingsteam van de brandweer beschikt over een volledige uitrusting en is goed getraind om dieren in nood snel te evacueren. Toch aarzelen veehouders vaak om de brandweer te bellen, uit schrik voor de factuur. Maar wist je dat er in West-Vlaanderen een kosteloos aanbod is om dieren te redden? Dat basisaanbod is beperkt tot de inzet van zes mensen gedurende twee uur (of twaalf manuren), inclusief één vrachtwagen die ter plaatse komt.

Meer info

stephanie.jonckheere@inagro.be
051 27 33 63
pieter-jan.delbeke@boerenbond.be
051 26 03 42

De puntjes op puntvervuiling: uitleendepots

In de gangbare landbouw zijn landbouwers nog altijd aangewezen op gewasbeschermingsmiddelen om hun gewassen voldoende te beschermen tegen ziekten, plagen en onkruiden. Enkel zo kunnen ze een rendabele opbrengst behalen en de kwaliteit afleveren die de afnemer vraagt. Hoewel gewasbeschermingsmiddelen steeds doordachter worden ingezet, blijft puntvervuiling de belangrijkste bron van verontreiniging van waterlopen. Op vijf locaties in West-Vlaanderen kan je voortaan gratis materiaal ontlenen om spuitresten gemakkelijk op te vangen en te verwerken.

De tijd dat gewasbeschermingsmiddelen ondoordacht werden toegepast, ligt al lang achter ons. Landbouwers gaan vandaag steeds bewuster en duurzamer om met de beschikbare middelen. Zo spuiten ze enkel nog wanneer het nodig is en verkiezen ze gewasbeschermingsmiddelen met een specifieke werking tegen een bepaalde ziekte, plaag of onkruid boven breedwerkende middelen. Daardoor zijn er niet noodzakelijk minder bespuitingen per hectare nodig, maar werken landbouwers wel veel milieuvriendelijker dan vroeger.

“Ondanks het groeiende bewustzijn en de talrijke inspanningen treedt er helaas nog altijd verontreiniging van waterlopen op. Puntvervuiling blijft de belangrijkste bron, maar is ook het beste aan te pakken”, adviseert Jan Vanwijnsberghe van Inagro. “Vaak vormen spuitresten die ontstaan bij reiniging van het spuittoestel de oorzaak. Die reiniging is nodig, want telers gebruiken hun spuittank in diverse teelten en er mogen geen residuen van middelen in een teelt komen waarvoor dat middel niet erkend is.”

Spuittoestel doordacht reinigen

Het spuittoestel reinigen doe je bij voorkeur op het veld. Je verdeelt het sterk verdunde spoelwater over het pas gespoten gewas. Zo blijven de resten op het gewas en de bodem achter, waar het gewas en de bodembacteriën ze op natuurlijke wijze afbreken. Maar soms is spoelen op het veld niet mogelijk. Bij te natte bodemomstandigheden wil je niet nog eens over het veld te rijden, want dan veroorzaakt je schade aan het gewas. En bij gewassen die je in een zeer jong stadium spuit, kan die kleine extra dosis herbicide net te veel zijn.

In die situaties wil je het spuittoestel op het bedrijf reinigen. Net dan is het uiterst belangrijk dat het spoelwater niet in de rioleering of een waterloop terecht komt. Een speciaal ingerichte vul- en spoelplaats,

waar je het restwater afzonderlijk afvoert en opslaat, is een mogelijke oplossing. Een aantal landbouwers investeerden daar de afgelopen jaren al in, vaak bij de bouw of verbouwing van een loods. Op die manier valt de extra investering vaak goed mee.

Vijf uitleendepots met handig materiaal

Is er geen (ver)bouwproject gepland, dan vergt de aanleg van een vul- of spoelplaats wel een grotere investering. Die is niet voor iedereen haalbaar. Daar past Inagro een mouw aan via het PDPO-project ‘De puntjes op puntvervuiling’. “Op vijf locaties in West-Vlaanderen kunnen landbouwers voortaan in onze uitleendepots gratis materiaal ontlenen om spuitresten gemakkelijk op te vangen”, zegt Jan Vanwijnsberghe. Denk

aan een mobiele spoelmat met opstaande wanden die het restwater tegenhouden terwijl je het spuittoestel reinigt. Het restwater pomp je daarna over in een opslagtank, zoals een IBC-container.

In de uitleendepots vind je ook palletboxen die je onder de spuittank van een gedragen of getrokken spuittoestel kan plaatsen om het spoelwater op te vangen. De palletboxen zijn voorzien van een kraantje, zodat je het restwater kunt lozen in een opslagtank. Via het project kan je de eerste 5 m³ restwater laten verwerken in de Sentinel, een toestel dat spuitresten chemisch verwerkt. Door een biologisch zuiveringssysteem op te bouwen, zoals een biofilter of fytobak, kan je het opgevangen spoelwater ook op je eigen bedrijf verwerken.

Raadpleeg www.inagro.be/puntvervuiling voor meer info over de uitleendepots, handleidingen en extra tips.

Meer info

jan.vanwijnsberghe@inagro.be
051 27 32 95

Groenbedekkers in de strijd tegen schadelijke aaltjes

Ze leven onder de grond, zijn microscopisch klein maar kunnen grote problemen veroorzaken. De aanwezigheid van nematoden of aaltjes in de bodem is niet altijd duidelijk zichtbaar op gewassen. Vaak geven ze aanleiding tot valplekken, veroorzaakt door een groeiachterstand van het gewas. Sommige aaltjessoorten kan je met behulp van groenbedekkers gelukkig wel onder controle houden. Om de juiste groenbedekker in te zetten is een goede kennis van de soortensamenstelling in de bodem cruciaal.

De wortellaesie-nematode *Pratylenchus penetrans* en de wortelknobbel-nematode *Meloidogyne chitwoodi* zijn twee aaltjessoorten die schade veroorzaken aan belangrijke akkerbouwgewassen en groenten in Vlaanderen. De wortellaesie-nematode veroorzaakt wondjes op de wortel, beter gekend als wortellaesies, die leiden tot een verminderde plantengroei. Indirect kan er ook schade ontstaan door schimmels en bacteriën die langs deze wondjes de plantenwortel binnendringen. De wortelknobbel-nematode veroorzaakt ernstige kwaliteitsschade door de vorming van wortelknobbels. Beide aaltjessoorten hebben een uitgebreide reeks waardplanten en kunnen meerdere generaties per groeiseizoen vormen.

Kies je groenbedekker weloverwogen

De voordelen van groenbedekkers zijn divers, maar een verkeerd gekozen groenbedekker kan ertoe leiden dat schadelijke aaltjes sterk in aantal toenemen. Een 'ideale' groenbedekker die je kan inzetten tegen alle aaltjessoorten bestaat helaas niet. Sommige kunnen de aantallen van de ene aaltjessoort verminderen, terwijl ze voor een andere soort net een waardplant zijn en daardoor hun aantallen opdrijven. Om het effect op schadelijke aaltjes na te gaan in een rotatie met groenten legden Inagro, PCG, PSKW en ILVO een aantal veldproeven aan op natuurlijk besmette percelen.

Houd rekening met de volgende aandachtspunten voor je aan de slag gaat met groenbedekkers:

- Ga via een bodemstaal na welke schadelijke aaltjessoorten aanwezig zijn op het perceel.
- Let op met mengsels. Geen van de aanwezige groenbedekkers mag een waardplant zijn voor de schadelijke aaltjessoort(en) op jouw perceel.

- Kijk goed na of het ras van je groenbedekker wel geschikt is voor jouw aaltjesprobleem. Niet alle rassen van een bepaalde groenbedekker verminderen het aantal schadelijke aaltjes.
- Zorg voor een goede onkruidbestrijding, want ook onkruiden kunnen waardplanten zijn voor schadelijke aaltjes.

Afrikaantjes en Japanse haver tegen wortellaesie-nematoden

Uit veldproeven blijkt dat *Tagetes patula* (afrikaantjes) het aantal wortellaesie-nematoden actief vermindert. Bovendien zijn afrikaantjes geen waardplant voor wortelknobbel-nematoden.

Een belangrijk aandachtspunt is de vorstgevoeligheid van deze groenbedekker. Tijdig inzaaien is dus de boodschap.

Ook Japanse haver (Delux en Pratex), gele mosterd (Chacha), Italiaans raaigras (Fedra) en bladrammenas (Doublet) zijn in staat het aantal wortellaesie-nematoden

doeltreffend te laten afnemen. Rogge (Dukato) zorgt dan weer voor een toename van hun aantallen.

Resistente bladrammenas tegen wortelknobbel-nematoden

Bladrammenasrassen als Dacapo, Contra en Terranova zijn in staat het aantal wortelknobbelaaltjes te laten afnemen onder veldomstandigheden. Resistente bladrammenas is dus een goede keuze als ze in je teeltrotatie past. Phacelia (Angelia) en Italiaans raaigras (Meroa en Melodia) zijn geen goede waardplanten voor wortelknobbel-nematoden. Let op met rogge: het ras Dukato zorgt voor een sterke toename van hun aantallen.

Afhankelijk van diverse parameters

Of een groenbedekker daadwerkelijk het aantal schadelijke aaltjes kan doen afnemen, is afhankelijk van diverse factoren, zoals de initiële populatiegrootte, de bodem- en soortensamenstelling na de voorgaande teelt, het ras en het tijdstip waarop je de groenbedekker inzet. Houd dus ook rekening met al die parameters als je de juiste groenbedekker wil kiezen.

Meer info?

ellen.formesyn@inagro.be
051 27 32 63

Drinkwater van goede kwaliteit, hoe begin je eraan?

Geef je koeien drinkwater van goede kwaliteit. Het klinkt vanzelfsprekend, maar hoe doe je dat? En wat doe je als je dat water niet zomaar ter beschikking hebt? Die vraag stellen heel wat rundveehouders zich. Daarom richtten Inagro en Hooibeekhoeve samen met enkele veehouders en waterbehandelingsfirma's een operationele groep op. Ze gaan na hoe je drinkwater voor rundvee het best behandelt om te komen tot 'Healthy Water for Happy Cows'.

Als je gezonde koeien en goede technische resultaten wil behouden, dan is aandacht voor de drinkwaterkwaliteit belangrijk. Maar wat als die kwaliteit toch niet zo goed is? Wat als de waterbron die je ter beschikking hebt bacteriologisch niet voldoet? Moet je dan overschakelen op leidingwater? Of kies je voor een waterbehandeling die de bacteriologische kwaliteit van het water verbetert? Kan je zomaar de technieken uit de varkens- of pluimveehouderij toepassen? Of verstoort je daarmee de werking van de pens van de koeien?

Veel rundveehouders worstelen met vragen als deze, waarop niet meteen een helder antwoord te vinden is. Om te komen tot bruikbare adviezen voor elke Vlaamse rundveehouder slaan Inagro en Hooibeekhoeve de handen in elkaar. Ze organiseerden een enquête en digitale workshops om concrete vragen uit de praktijk te verzamelen. Via de operationele groep 'Healthy Water for Happy Cows' gaan ze op zoek naar praktijkklare antwoorden op de voornaamste vragen.

Inzicht in vraagstukken uit de praktijk

De bevraging toont aan dat (West-)Vlaamse rundveehouders uiteenlopende alternatieve waterbronnen gebruiken als drinkwater voor hun vee. Naast klassiekers als diep grondwater en hemelwater zetten ze vaak

ook ondiep grondwater en openputwater in als drinkwaterbron.

Over een eventuele waterbehandeling om de kwaliteit te verbeteren zijn de meningen verdeeld. Dat geldt zeker voor een chemische behandeling. Terwijl sommige veehouders overtuigd zijn van de voordelen van ontsmetting, zijn anderen eerder sceptisch. Ze vragen zich af of het geen nadelige gevolgen heeft voor de gezondheid van hun koeien.

Sommige bevroegde rundveehouders startten een waterbehandeling op door diergeneeskundige problemen, met positieve resultaten als gevolg. Andere veehouders zetten de waterbehandeling stop omdat er geen effect was en de behandeling enkel kosten met zich meebracht.

Digitale workshops maakten de bezorgdheden van veehouders over drinkwater en waterbehandeling concreter. Op digitale post-its deelden veertig veehouders hun vragen. De meest voorkomende zijn:

- Wat is het verschil tussen de diverse ontsmettingsmiddelen? Kies ik beter voor chloor of voor peroxide?
- Heeft schakelen tussen waterbronnen een effect op de gezondheid of productie van onze koeien?
- Wat als je meerdere waterbronnen moet

gebruiken, hoe doe je dat dan praktisch: constant wisselen of mengen?

- Hoe belangrijk is de smakelijkheid van het water voor mijn koeien? Kan ik hier zelf iets aan veranderen?

Operationele groep is aan zet

De kennis uit de praktijk vullen Inagro en Hooibeekhoeve aan met onderzoek. "Daarvoor richtten we een operationele groep op met vijf melkveehouders en drie waterbehandelingsfirma's. Via labotesten en in praktijkproeven op rundveebedrijven gaan we het effect na van chemische drinkwaterontsmetting op de penswerking en de prestaties van koeien", klinkt het bij Inagro.

Resultaten worden verwacht in de loop van 2022. Heb je ook interesse om deel te nemen? Contacteer An Cools van Inagro.

Meer info

an.cools@inagro.be
051 14 03 19
<https://inagro.be/projecten/healthy-water-for-happy-cows>

Bekijk ook de video over dit project:

Boeren in erosiegevoelig gebied

Elie Verfaillie woont in de Bruuloestraat in Loker. Hij runt er een gemengd bedrijf met melkvee-akkerbouw (mais/tarwe/grasland). Een bijzondere neventak is groenteteelt op kleine schaal voor thuisverkoop. Hij teelt maar liefst dertig verschillende soorten groenten! Elies bedrijf ligt langs een bovenloop van de Kleine Kemmelbeek, een van de beken waarop het waterlandschapsproject 'Robuuste waterlopen Westhoek' focust.

Boeren in 't paars

Als we zeggen dat Elie in 't paars boert, dan hebben we het niet over de kleur van zijn overall. Wel over de kleur waarmee zeer erosiegevoelige gronden worden aangeduid op de erosiegevoeligheidskaarten. Elies inkomenssteun is onder meer afhankelijk van de manier waarop hij met de erosieproblematiek op zijn gronden omgaat. Rond die problematiek is Elie ondertussen zeer ervaringsdeskundig geworden.

Zijn eerste ervaring met erosiebestrijding was niet-kerende bodembewerking. Een erosieploeg (die de grond niet-kerend tilt vlak onder de ploegzool) heeft Elie nooit gehad. Hij werkte met een cultivator en oppervlakkige grondbewerkingen om zijn gronden plantklaar te leggen. Maar met één blik op zijn eigen mais en die van zijn buur (een halve meter verschil, met nagenoeg dezelfde zaaidatum) wist Elie dat hij niet optimaal bezig was.

Ook met grondbewerking dwars op de helling (contourploegen) heeft Elie geëxperimenteerd. Een goed systeem bij milde regenval, weet Elie, maar hij heeft er ook slechte ervaringen mee gehad bij zeer felle regen. Hij heeft ondervonden dat het risico op een echte *landslide* door waterverzadiging groter is bij contourploegen. Ooit vond hij zo een veld broccoli onderaan de helling terug.

Op een ander valleiperceel buisde Elies grootoom in een ver verleden een kleine waterloop in. 'De buizen moeten bij aanleg zo'n meter diep gezeten hebben, maar tegenwoordig zitten ze nog slechts 30 cm diep.' Elie legde centraal in de vallei een grasgang van 12 m breed aan. De grasopbrengst daarvan is goed inpasbaar in zijn bedrijfsvoering.

Elie werkte ook al met Inagro mee aan een aantal proefopstellingen voor erosiebestrijding, onder meer in de preiteelt op ruggen, waar gewerkt werd met bufferdammetjes tussen de ruggen.

Op de golf van het waterlandschap

Elies meest recente realisatie is een houthakseldam. Die werd gerealiseerd als demomaatregel in het waterlandschapsproject 'Robuuste waterlopen Westhoek'. Dit project focust op de massale aanvoer van sediment in de Dikkebusvijver en de problemen met de waterkwaliteit en waterwinning op de Zillebekevijver.

Op dit specifieke perceel (een driehoek met de punt beneden aan de helling) was een houthakseldam een betere optie dan

grasbufferstroken. Die laatste zouden te veel ruimte van het perceel ingenomen hebben. Op een ander perceel werd het wel een grasbufferstrook. Een houthakseldam op die plek zou dan weer te lang en dus te duur geworden zijn.

De dam werkt goed. Hij moet met enige regelmaat leeggeschept worden om zijn verdere goede werking te vrijwaren, maar alles wat hier geschept wordt, arriveert niet in de Dikkebusvijver.

Het grotere plaatje

Elie is al een hele poos verplicht om erosieproblemen mee aan te pakken als hij zijn inkomenssteun wil behouden, maar hij ziet ook het grotere plaatje. "Milieuproblemen oplossen wordt steeds belangrijker in onze job", zegt hij. Elie werkt dan ook bereidwillig mee, en bewust. Want hij beseft dat de problemen er ook toe zouden kunnen leiden dat de overheid uiteindelijk de oplossingen dicteert. "Een boer wil liever niet verteld worden wat hij moet doen op zijn grond", weet Elie. "Een voorstel is altijd beter dan een verplichting." Hij wil dan ook de vrijheid bewaren om zelf zijn keuzes te kunnen maken voor zijn eigen percelen.

VLIF-steun voor niet-productieve investeringen

Een aantal erosiebestrijdende investeringen komen als niet-productieve investering in aanmerking voor een toelage van het VLIF. Je kan deze subsidie aanvragen via het e-loket Landbouw en Visserij.

Een overzicht van de investeringen die in aanmerking komen, vind je op <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/vlif-steun/niet-productieve-investeringssteun>.

Fauna-akkers: een kwestie van maatwerk

Acht landbouwers uit Midden-West-Vlaanderen namen vorig jaar deel aan een testproject rond fauna-akkers. Samen zaaiden ze 75 kg granen, gras- en kruidenzaad in op hun percelen, goed voor 9,5 ha. Met dit experiment willen Inagro en Stadlandschap West-Vlaamse hart onderzoeken hoe landbouwers akkervogels (en tegelijk ook plaagbestrijders en bestuivers) kunnen aantrekken. Hier vatten we de belangrijkste lessen na één jaar samen.

Eerst nadenken

U vraagt, wij zaaien? Zo werkt het niet. Aan een geslaagde fauna-akker gaat een traject vooraf. Inagro en Stadlandschap West-Vlaamse hart selecteren gebieden op basis van terreinkennis van jagers en natuurvrijwilligers. Zo kunnen ze een gerichte oproep naar landbouwers uitsturen. De aangemelde percelen worden gescreend op ligging/omgeving, oppervlakte én aanwezigheid van akkervogels. Er wordt enkel gewerkt met percelen waar fauna-akkers tot hun volle recht kunnen komen. Veel aandacht gaat ook naar de samenstelling van het mengsel. Hierbij zijn drie 'vogeldoelen' belangrijk: beschutting, nestmogelijkheid en voedsel het hele jaar door (insecten in het voorjaar, zaden in het najaar). Planten die woekeren of plaagsoorten aantrekken, vallen af.

Zaai niet in het wilde weg

De deelnemende landbouwers gaan als volgt te werk: ze bewerken het perceel oppervlakkig, leggen een zaaibed aan en werken even later kiemend onkruid in (de methode van het 'valse zaaibed'), waarna

ze dun en oppervlakkig inzaaien (7 kg/ha). Wat daarop volgt, zijn her en der kiemplantjes, maar in het begin ziet de akker er nog overwegend kaal uit. Het lijkt mislukt. Niets is echter minder waar: een maand later is er al een volledig ander beeld! Al snel wordt het moeilijk om nog vlot door de akker te stappen. Een optimaal resultaat is er wanneer het mengsel van bovenaf dichtgegroeid lijkt, maar er onderin nog voldoende ruimte is. Ideaal voor kuikens om te schuilen en op zoek te gaan naar insecten, zonder dat predatoren het in de smiezen hebben.

Wat een beestenboel!

De mengsels trekken al heel snel allerlei beestjes aan. Tussen de kiemplantjes zoeken de kieviten naar wormen en de lieveheersbeestjes naar bladluizen. Wat later zoemen massaal veel zweefvliegen, bijen, hommels, sluipwespen en gaasvliegen, allemaal bestuivers en plaagbestrijders voor de akkers.

Insecten trekken vogels aan. Zwaluwen scheren met open bek over de bloemen, terwijl fazanten en patrijzen onderduiken in het mengsel. Een veldleeuwerik kwinkelt in

de lucht en groenlingen plukken de zonnebloemen kaal. Hier en daar knabbelt zelfs een ree aan een blaadje. Voor elk wat wils. De boerennatuur herleeft!

Proberen is leren

De sleutelwoorden van dit testproject zijn: onderling vertrouwen; geen verplichting, wel advies en ondersteuning; gissen en missen is toegestaan. Iedere locatie levert een ander resultaat op. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de bodem, de voorgeschiedenis van het perceel, de waterhuishouding ... maar meestal kan je er niet meteen de vinger op leggen. Loopt er iets niet volgens plan, dan wordt er bijgestuurd. De betrokken partijen leerden vooral bij voor de toekomst. Zo werd een extra klepelbeurt ingelast na het broedseizoen om woekerende kruiden in te tomen. Bij té dichte begroeiing legden de landbouwers met de spitsfrees een 'landingsbaan' voor patrijzen aan. Waar hardnekkige, ongewenste kruiden het mengsel verdrongen, kon in het najaar heringezaaid worden. Zo heeft ieder probleem wel zijn oplossing. Fauna-akkers vragen geduld en maatwerk, maar op termijn lonen ze zeker – voor zowel de boer, het landschap als de fauna!

Meer info

katrien.geurts@west-vlaanderen.be
051 26 14 45

Deze demo-fauna-akkers kaderen in het Leaderproject 'Geïntegreerd Faunaplan' en in het PDPO-project 'Vogelvriendelijk boeren'.

Boer zoekt boom ... Eerste hulp bij beplanting

Verschillende partijen helpen landbouwers om bomen of struiken te planten. Dat hoeft niet te verbazen. Bomen en struiken zijn goed voor het landschap, de biodiversiteit en het klimaat. En dankzij steunmaatregelen sta je niet meer (volledig) zelf in voor de financiering van jouw aanplant. **FERM!** maakt je wegwijs in de wereld van dienstverleners en subsidieverstrekkers.

Inagro

Inagro heeft een adviesdienst bedrijfsintegratie. De corebusiness van de adviseurs? Landbouwers bijstaan bij de opmaak van een landschappelijk integratieplan, al dan niet ter voorbereiding van een vergunningstraject. Bij de opmaak van het plan benaderen de Inagro-adviseurs altijd het volledige bedrijf én het landschap, niet enkel het onderwerp van de vergunning. Naast het verkrijgen van de vergunning zijn ook de realisatie van het plan en het onderhoud van de beplanting aandachtspunten waarvan ze werk maken via concrete initiatieven (zie kader).

Regionale landschappen en stadlandschappen

In West-Vlaanderen zijn vier regionale structuren actief rond landschapszorg: de regionale landschappen Westhoek en Houtland & Polders (arrondissementen Brugge en Oostende) en de stadlandschappen West-Vlaamse hart (arrondissementen Roeselare en Tielt) en Leie en Schelde (de streek rond Kortrijk). Sinds jaar en dag realiseren ze zogenaamde landschapsprojecten bij diverse doelgroepen, ook bij landbouwers.

In een actieve dialoog identificeren ze de concrete mogelijkheden om aanplantingen en poelen te realiseren op – maar liefst ook rondom – het bedrijf. Matchen de ambities wederzijds, dan wordt het plan ook uitgevoerd in regie en op kosten van de regionale en stadlandschappen. Louter een beplantingsverplichting realiseren (vanuit een vergunning) is een onvoldoende basis voor zo'n landschapsproject, maar als er ruimte en bereidheid is voor meer, dan is er veel mogelijk.

VLIF-steun voor niet-productieve investeringen (NPI)

Recent stelde de Vlaamse overheid nieuwe steunmaatregelen voor niet-productieve investeringen voor. Sinds 1 juli kan je als

actieve landbouwer 50 tot 100% financiële steun ontvangen als je investeert in bepaalde landschaps-, water- en bodembeheermaatregelen. Het gaat dan om investeringen in beplanting, biodiversiteit, wateropslag en infiltratie, erosie en bodem. Zo wordt het aanplanten van bomen en struiken om je bedrijf te integreren in het landschap of om de rand van je percelen te verrijken terugbetaald.

De toelage maakt deel uit van het VLIF. Je kan ze aanvragen via het e-loket van het departement Landbouw en Visserij. Let wel: de algemene voorwaarde is dat de voorgestelde aanplant landschappelijk verantwoord is. Om dat te controleren vraagt de overheid een technisch verantwoordingsadvies (TVA) op. Inagro kan je helpen bij je aanvraag en het TVA van je plan. Regionale en stadlandschappen gebruiken deze subsidie binnenkort ook voor de financiering van hun landschapsprojecten bij landbouwers. Opgepast: deze steunmaatregel geldt tot 2023, in afwachting van een nieuwe VLIF-periode. Een overzicht van de niet-productieve investeringen (NPI) die in aanmerking komen, vind je op <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/vlif-steun/niet-productieve-investeringssteun>.

Demonstraties van niet-productieve investeringen in jouw buurt

Met steun van het departement Landbouw en Visserij werken Inagro, de regionale landschappen en de stadlandschappen samen in een demonstratieproject dat de steun voor niet-productieve investeringen bekend én toegankelijk maakt voor de West-Vlaamse landbouwers. In 2022 plannen ze een aantal demonstraties. Houd de agenda en de nieuwsbrief van Inagro in de gaten voor alle data.

Meer info

- over de opmaak van een landschappelijk integratieplan: www.inagro.be/bedrijfsontwikkeling-bedrijfsintegratie@inagro.be
- over dienstverlening vanuit een regionaal landschap of een stadlandschap:
 - Westhoek: info@rlwesthoek.be
 - Houtland & Polders: info@rlhp.be
 - West-Vlaamse hart: westvlaamsehart@west-vlaanderen.be
 - Leie en Schelde: stadlandschapleie-schelde@west-vlaanderen.be
- over (het demonstratieproject) niet-productieve investeringen: stefaan.serlet@inagro.be

Opnieuw provinciale plantgoedsubsidie!

De provincie West-Vlaanderen hecht belang aan haar landschap en aan een goede relatie tussen boer en burger. Net als vorig jaar kan je ook in de winter van 2021-2022 financiële steun aanvragen voor de aankoop van jouw plantgoed. Een ideale kans als je zelf wil aanplanten, maar geen beroep kan doen op VLIF-steun of medewerking van een regionaal of stadlandschap.

Alle info over de voorwaarden en timing vind je op <https://inagro.be/plantgoedsubsidie>.

Kamperen bij Jo en Els

Vroeger waren ze in Pollinkhove gekend als 'Jo en Els', maar tegenwoordig, in de lente en zomer, zoeken vele toeristen die Pollinkhove binnenrijden naar Hoeve Maedelstede. Een doordachte keuze!

In 2012 begonnen Jo en Els na te denken over een structurele keuze: ofwel investeren in een vernieuwde inrichting van hun varkensstal, ofwel investeren in verbreding. Gezien de ligging dicht bij de dorpskern was de modernisering van het gesloten varkensbedrijf toen eigenlijk al niet meer zo evident. De toeristische tak bestond toen al – heel beperkt – met een aantal gastenkamers op de bovenverdieping van het woonhuis. En via de gasten kwam al eens de vraag of vrienden, met camper of caravan, ook mochten langskomen voor een overnachting. Het idee om te kiezen voor de uitbreiding van het hoefetoerisme (met camping) overwon. Voor Jo en Els was het een doordachte keuze voor wat ze nog graag wilden doen én waar ze op dat moment ook een toekomst in zagen.

De uitdaging startte met de aanvraag om een vergunning te verkrijgen voor de uitbating van een camping in landbouwgebied. Met de hulp van een adviesbureau verkregen Jo en Els twee jaar later toestemming om een deel van hun landbouwgrond tijdelijk te gebruiken voor toeristisch-recreatieve doelen, namelijk camping. Het departement Landbouw en Visserij vroeg tijdens het proces nog een aanvullende motivatie, om te staven dat het hier wel degelijk om een project in het teken van verbreding van de landbouw ging.

Een weide is nog geen camping

Toen begon de praktische aanpak. De normen in verband met kamperen worden opgelegd door Toerisme Vlaanderen. Alle kampeerplaatsen moeten minstens 80 m² zijn en zichtbaar afgebakend. Watertappunten, lozingspunten en brandblussers moeten binnen een genormeerde loopafstand beschikbaar zijn. Op Maedelstede hebben alle plaatsen hebben ook een stroomaansluitpunt, dat periodiek gekeurd moet worden.

Het bouwen van een sanitair gebouw was de zwaarste kost. Het werd gebouwd op de funderingen van twee sleufsilos en is qua capaciteit afgestemd op het aantal kampeerplaatsen.

Maedelstede, een actieve kampeerboerderij

Maedelstede is nog steeds een actieve boerderij, met melkvee en akkerbouw (grasland, mais en tarwe). De varkenshouderij werd

teruggeschroefd naar enkel mestvarkens. De actieve boerderij is de kant van Jo, Els neemt de zorg voor het kampeerterrein op zich.

De vroegere biggen- en zeugenstallen werden omgevormd naar educatieve spelen en doeruimtes voor de kinderen van de gasten. Konijntjes, cavia's en pony's zorgen voor heel wat dierenplezier. Een veelgehoorde opmerking van ouders: "We hebben onze kinderen precies al een paar uur niet meer gezien!"

Els verteerde de omslag naar haar nieuwe rol probleemloos. Ten dienste staan van anderen is haar tweede natuur. "Vroeger op de boerderij was het ook altijd de zoete inval", vertelt ze. Dat er 's zomers non-stop mensen op het erf lopen, waardoor hun eigen privacy beperkt is, stoort Els niet. Ze kon ook groeien in haar rol. De eerste jaren was een bezetting met tien caravans al druk, tegenwoordig zijn volzette periodes geen uitzondering meer. Jo is dan wel nog voltijds boer, maar Els ziet hem toch ook genieten van zijn babbeltjes met de gasten.

Jo en Els zijn de omvorming van hun boerderij aan het afronden. Er loopt momenteel wel nog een traject om de bestaande tentenplaatsen om te schakelen naar volwaardig uitgeruste kampeerplaatsen, om zo op een zeventigtal volwaardige kampeerplaatsen uit te komen, maar de grote investeringen zijn voorbij. In Maedelstede is een haalbaar bedrijfsmodel ontwikkeld, eentje waar de uitbaters bovendien zeer tevreden over zijn. Win-win-win dus: de eerste win voor Jo en Els, de tweede win voor de toeristen (waarvan volgens Els 99% tevreden vertrekt), en de derde win voor de middenstand in Lo (en de toeristische sector in de Westhoek in het algemeen), die ook zijn graantje meepikt.

Meer info

www.maedelstede.be
info@maedelstede.be

Trappend langs Pittemse korteketenbedrijven

In Pittem ontwikkelden vijf korteketenbedrijven samen met Stadlandschap West-Vlaamse hart, Inagro, de gemeente Pittem en lokale streekgids Geert Storme een recreatief aanbod voor fietsers. Al trappend passeren de bezoekers de bedrijven. Op een aantal plaatsen krijgen ze uitleg over de landbouwactiviteiten én proeven ze van het lekkers dat de hoeves te bieden hebben. "Dankzij de samenwerking waait er een frisse wind door ons bedrijf", vertelt Daisy van De Mahoney.

In Pittem genieten inwoners en recreanten niet alleen van het mooie landschap, ook de diversiteit aan landbouwproducten wordt er gesmaakt. Sint-Amandshof teelt varkens in de mooie kijkstal, De Mahoney voedt runderen met eigen gewassen om het malse vlees te verkopen in de hoevewinkel, bij Heidi's hoeve-eieren scharrelen de kippen vrolijk rond, in de Boterhoeve is de toonbank gevuld met zuivel en aardappelen, en bij Witloof Vandewalle steelt het 'witte goud' de show in de automaten.

In 2020 lieten Hilde en Hans van Witloof Vandewalle zich via Inagro begeleiden bij de ontwikkeling van een zomeractiviteit. Bij hun hoeve-automaten creëerden ze samen met coach Mieke van Miessentiel een gezellige rustplek met pallethout en kunstgras. Niet veel later ontstond het idee om deze rustplek te integreren in een wandeling. Die 'wandeling met Pit' van 7,8 km gaat langs vier korteketenbedrijven in Pittem.

De gemeente Pittem en Stadlandschap West-Vlaamse hart pikten het initiatief op en lanceerden de XL-versie: een fietstocht langs vijf bedrijven met uitleg van gids Geert Storme en de landbouwers, én een proeverij van hoeveproducten.

Frisse wind door het bedrijf

De landbouwers zijn enthousiast en zien heel wat voordelen. Daisy van De Mahoney: "Dankzij de samenwerking waait er een frisse wind door ons bedrijf. Zo hielpen

Inagro en Stadlandschap West-Vlaamse hart onze ideeën te concretiseren in een duurzaam recreatief aanbod." Lieven Lafaut van Sint-Amandshof vult aan: "We kregen ook ondersteuning bij de praktische uitwerking, de try-out en de communicatie. Bovendien hebben we extra aanspreekpunten en leren we altijd bij."

Betrokkenheid van de gemeente

De gemeente vormt een belangrijke schakel in de samenwerking. Na een try-out eind september kreeg de fietstocht een permanent plaatsje in het toeristische aanbod van Pittem. Daisy: "De gemeente leverde eerder al inspanningen om de korte keten in de kijker te zetten, bijvoorbeeld met een bord aan ons bedrijf, een jaarlijkse korteketenmarkt en reclame. En nu kunnen we opnieuw op ondersteuning rekenen. Daar zijn we dankbaar voor!"

Tegelijk is een gezamenlijk project een kans voor gemeenten om te weten wat er leeft bij de ondernemers in hun buurt. "Dankzij de betrokkenheid weet de gemeente indirect hoe je wil evolueren en welke toekomst je ziet voor je bedrijf", gaat Lieven verder.

Boer en burger dichter bij elkaar

Het initiatief is meer dan een ontspannende wandel- of fietstocht. Inwoners en recreanten ontdekken lekkere producten uit eigen streek én maken kennis met de landbouw van vandaag. De landbouwers trekken een

nieuw publiek aan voor hun hoevewinkel, verkoop op bestelling of automaten. "De consument leert ook dat er verschillende soorten landbouwbedrijven bestaan, met een diversiteit aan afzetmarkten", klinkt het bij Sint-Amandshof. "We vertellen graag over ons bedrijf. Die dialoog is belangrijk om draagvlak te creëren bij de consumenten. Ik merk meer sympathie voor ons beroep. Ook dat geeft voldoening", besluit Daisy.

Meer info

koen.vankeirsbilck@west-vlaanderen.be
051 27 55 64

muriel.derycke@inagro.be
051 27 32 66

colofon

Verantwoordelijke uitgever

Peter Norro
Provinciehuis Boeverbos
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries

Eindredactie

Elise Degroote, Bart Verhaeghen,
Wouter Vuylsteke en Mia Verstraete

Fotografie

AF Fotografie, Marc Wallican,
Inagro en Provincie West-Vlaanderen

Cartoons

Steflaan Provijn

Lay-out en druk

Grafische dienst, Provincie West-Vlaanderen

Deze uitgave is een gezamenlijk initiatief van de Provincie West-Vlaanderen, Inagro en VLM. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in enige vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Provincie West-Vlaanderen verwerkt uw gegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

U krijgt deze nieuwsbrief in het kader van onze werking als overheid. Heeft u vragen over deze verwerking of wenst u deze nieuwsbrief niet meer te ontvangen, dan laat u dit best weten via dpof@west-vlaanderen.be of via de algemene contactgegevens die u vindt op onze website (www.west-vlaanderen.be) waar u ook onze privacyverklaring kan nalezen.